

יוצא לאור לפרשת אמור ה'תשפ"ג - "שנת הקהל"  
(מספר 33)

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

# לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בעניני גאולה ומשיח



יוצא לאור על ידי מערכת  
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושתים לבריאה  
ה' תהא שנת נפלאות בכל  
שנת הצד"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

# מפתח ותוכן

## פ' אמור

3. א. איך "נטמא" הקב"ה לגאול את בני ישראל .....  
איך "נטמא" הקב"ה בקבורת משה (תוס' סנהדרין לט, א), והרי הקב"ה הוא בחי' "כהן גדול" שאינו מטמא אפילו לבנו

7. ב. גאולה - גילוי ("אלף") אלופו של עולם, אופנא, פלא בגולה .....  
בענין גאולה אותיות גולה בתוספת "אלף" יש ג' פירושים-דרגות למה רומז האלף: אלופו של עולם, אולפנא ולימוד, אלף אותיות פלא; ג' מדרגות בגילוי אלקות, ביצי"מ, בלימוד התורה, בפנימיות התורה, במשיח, ובכאו"א מישראל; הקשר ל"ג בעומר - רשב"י, האריז"ל, רבותינו נשיאינו, ובאופן "דמשכיל לאיתן האזרחי", עד למזמור צדי"ק שבתהלים

## ל"ג בעומר

21. ג. לגבי רשב"י לא נחרב הבית .....  
ענין הסתלקות רשב"י וביאור מ"ש במדרש ע"פ "לא יראני האדם וחי"; מעלתו של רשב"י והילולא שלו; סיפור הבקעה שנתמלאה דינרי זהב

## הוספה / בשורת הגאולה

25. ד. משיחות ש"פ אמור, כ' אייר ה'תנש"א .....  
החשת הגאולה ע"י הוספה מיוחדת בלימוד התורה, ובמיוחד פנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות; השפעה על אחרים ע"י הפצת התורה והיהדות, והפצת המעינות

---

Reprinted with permission of:  
"Vaad L'Hafotzas Sichos"

by:

**Moshiach Awareness Center,**  
a Project of:

**Enlightenment For The Blind, Inc.**  
602 North Orange Drive.  
Los Angeles, CA 90036

Tel.: (323) 934-7095

Fax: (323) 934-7092

<http://www.torah4blind.org>  
e-mail: [yys@torah4blind.org](mailto:yys@torah4blind.org)

**Rabbi Yosef Y. Shagalov,**  
**Executive Director**

Printed in the U.S.A.

# אמור

איך "יטמא" הקב"ה לגאול את בני ישראל?

א. ידוע מ"ש במדרשו, שכל המצות שהקב"ה מצוה את ישראל לקיים, הוא מקיים בעצמו. מזה מובן גם בנוגע לאזהרה לכהנים שלא יטמאו, שגם הקב"ה - ש"אלקיכם כהן הוא" - נזהר כביכול מ"להטמא". ומבואר בתוספות<sup>3</sup> שאי אפשר לשאול: כיצד לקב"ה הי' "מותר" להטמא בקבורת משה רבינו - כיון ש"ישראל נקראו בנים למקום", ול"בנו" מותר לכהן להטמא.

ב. המהרש"א<sup>4</sup> מסביר, שבאמת טומאה למעלה אינה שייכת כלל, "כי דבר הרוחני לא יקבל טומאה". ומה שהגמרא<sup>5</sup> אומרת שהקב"ה (לאחר קבורת משה רבינו) "טבל" כביכול "בנורא", אין זה אלא מענה לפי השאלה והדיעה הכוזבת של המין, שסבר שהקב"ה הוא מציאות בציור גשמי.

ולפי הסבר המהרש"א מתורצת הקושי הנ"ל בשייכות לתירוץ התוספות, כיון שמצד האמת הענין של טומאה אינו שייך למעלה כלל;

וביאור התוספות הוא רק מדוע למין, לדעתו, לא הי' קשה, "היאך נטמא" - ובנוגע אליו מספיק התירוץ ש"ישראל נקראו בנים למקום", כיון שהוא ידע רק ש"אלקיכם כהן הוא", אבל לא שהקב"ה הוא כהן גדול.

עד"ז איתא גם בזהר<sup>6</sup> בנוגע לגאולה העתידה - שאז הקב"ה "יטמא", כביכול, בהוצאת בני" מגלות אדום (כמ"ש: "מי זה בא מאדום חמוץ בגדים גו' וכל מלבושי אנגלתי" - שבני" הם כביכול "אחותו" (של הקב"ה) הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש", ולכן "לה יטמא".

וצריך להבין: הרי הקב"ה הוא (לא סתם כהן, אלא) "כהן גדול", ולכהן גדול אסור להטמא, על כל נפשות מת" אפילו לא לבנו ולאחותו הבתולה -

ממאמר ושיחת ש"פ אמור, תשכ"ד. נדפס בלקו"ש ח"ז ע' 153 ואילן. תרגום מאידית.

(1) שמור"ר פ"ל, ט. ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג.

(2) סנה' לט, סע"א.

ענין הכהונה למעלה עפ"י חסידות - ראה ד"ה ויקחו לי תומה תרכ"ח.

(3) סנה' שם.

(4) פרשתנו פט, א. ונתבאר בד"ה ולאחותו הבתולה תרכ"ז ותרכ"ט.

(5) ישעי' סג, א"ג.

(6) ראה חז"ג י, ב.

(7) עיין בזה מההר"ש מאוסטרופאלי (וכן בהג"ה לשם) ומתריך דמפורסם בזהר וכו' דמגודל חיבתן של ישראל הי' עושה א"ע ככהן הדייט (בהג"ה שם: דרק בא"י נקרא (כהן) גדול) - נדפס בליקוטי שושנים שבסו"ס קרניים.

(8) סנה' שם. ועד"ז ביד רמה: לדברך אפי" אם הי' צריך לטבול הוה יכילנא למימר לך דטביל בנורא ולא יכלת לי לאקשויי לי מקראי. . . מיהו חס ושלום דאיכא טומאה קמי' קב"ה ואין שום דבר מלכלכו כדי שיטבול באש או בדבר אחר.

(9) וכלשון התוספות, "הא לא קשה לי' כו"ל".

מלמעלה למטה<sup>14</sup>. ועד"ז גם בנוגע לנבראים האחרים.

ולכן הנבראים לגבי שרשם הם בבחינת „משל“, כיון שעל ידם תיתכן השגה מסויימת ב„נמשל“, בשרשם למעלה<sup>15</sup>.

היות שרצון העליון הוא שתהי' ידיעה והשגה במדריגות שלמעלה, גם באוא"ס (כהלשון<sup>16</sup>: ש„יכירו גדולתו“

אמנם נוסף לזה, שקשה לומר שענין שלם ושקו"ט בגמרא, יהיו רק לדעת המין – הנה מוכח מהזהר הנ"ל<sup>10</sup> שגם למעלה שייך ענין של טומאה כביכול.

וא"כ, הרי הדרא קושיא לדוכתא: כיצד הקב"ה, כהן גדול, יכול „להטמא“ כביכול ל„בנו“ ו„אחותו הבתולה“.

ג. הביאור בזה:

זה שלמטה כל עניני הבריאה נקבעו באופן כזה או אחר, זהו כיון שכמו"כ הם למעלה, בשרשם, משם הם נמשכו. והגם שהשורש למעלה נעלה באין ערוך מההגדרות והציוורים של הנבראים למטה – אעפ"כ, מאחר שגם (שרשן) המדות שלמעלה [אינן בבחי' פשיטות בתכלית, כמו אוא"ס מצד עצמו שהוא פשוט בתכלית הפשיטות, אלא] יש להם גדר וציוור מסוים – חסד, גבורה וכו', לכן יש בהם כבר דמיון מסוים לנבראים הפרטיים שלמטה שנתהוו מהם<sup>11</sup> ואשר פרט זה שבשרשם מתבטא בהם באופן בולט ומוגדר. וכמו למשל, מים שטבע הירידה שלהם מלמעלה למטה<sup>12</sup> הוא בדוגמא למדת החסד (שהיא השרש דבחינת המים<sup>13</sup>) שענינה הוא המשכה

המשך תרס"ו ע' תעו"ח). וראה להלן הערה 18. ועפ"ז יובן מה שמבואר בד"ה ויהי בנסוע תרצ"ט בביאור מאמר המדרש מהיכן נבראת האורה כו' – דוח שמתמ" על בריאת האור יותר מכל הנבראים הוא, לפי שהאור „מצד העילוי שלו שהוא גילוי העצם, ה"ה בטבע העלי' לעלות למעלה . . איך האור הוא בבחי' ירידה והמשכה היפך טבעו . . בבחי' אור וגילוי אל העולמות. וע"ז אמר שנתעטף הקב"ה בשלמה כו"י

– דלכאורה, הרי התהוות האור שלמטה מבחי' האור שלמעלה הוא [לא שהאור שלמעלה נמשך למטה, כ"א – כמו התהוות כל הנבראים משרשם שלמעלה] בדרך יש מאין, וא"כ, מהו התמי", מהיכן נבראת האורה" –

כי מכיון שבריאת האור הוא – מבחי' שלמעלה מהתחלקות, לכן גם כמו"ש למטה יש לו שייכות להאור שלמעלה שממנו נתהווה\*. ולכן, בכדי שיהי', נבראת האורה" – הוא ע"י הלבוש ד„שלמה" דוקא.

14) אגה"ק ס"ח. ובכ"מ. וראה גם תניא ח"א פ"ד.

15) ראה בארוכה ד"ה מי כמוך תרכ"ט. המשך והחרים תרל"א ס"ע כה ואילך.

16) ע"ה שער הכללים בתחלתו: כשעלה ברצונו ית' שמו לברוא את העולם כד' . . יכירו גדולתו. וראה ג"כ המשך תרס"ו בתחלתו.

(\* וע"ד העדר ההתחלקות שבאור הגשמי גופא, שגם כשמאיר בחדר קטן, הוא אותו האור ממש כמו שהוא בפלטרין גדול ומרווח, ורק שאינו מתפשט שם כ"כ (ד"ה כי עמד שית' פ"ו. ובכ"מ).

10) וכ"מ גם בשמו"ר פט"ו, ה. וראה יפ"ת שם.

11) ועד שהמדות שלמעלה נקראים באותם השמות של הדברים שנתהוו מהם (דרמ"צ קטו, סע"א. ובכ"מ. וראה שלי"ה יג, סע"ב ואילך).

12) תענית ז, סע"א.

13) ראה גם שעהיוה"א פ"א (פח, ב). ושם (וכ"ה גם שם פ"י (פו, סע"ב ואילך)), שגם האור נברא ממדת החסד. אבל זהו – בכללותו. וראה לקלוי"צ – הערות לתניא ס"ע כו, שבחי' החסד שממנו נברא האור הוא „החסד שברישי כתפין שלמעלה מהתחלקות“. וי"ל, שלכן הוא „משל“ להבין על ידו בחי' הפשיטות שלמעלה (ראה

היא משל על „אני הוי' לא שניתי" זהו כיון<sup>19</sup> שהיא נמשכה כביכול מ„שמש הוי'"<sup>20</sup>] - אבל מובן, שההגבלות השונות וכו' שישנן באור השמש ( מצד זה שהיא נברא) אינם<sup>21</sup> משל על אור א"ס<sup>22</sup>.

ה. מזה מובן בנוגע לענינו - החילוק בין בחינת „כהן סתם" ו„כהן גדול" למעלה:

אמנם הכהן גדול שלמטה הוא משל ודוגמא ל„כהן גדול" שלמעלה - אבל מובן שהוא משל בנוגע לפרט של כהונה וקדושה נוספת שישנה בכהן גדול שלמטה; ואילו הענינים שבכה"ג

וכו' - הגדולה שלו (שהוא) הפשוט בתכלית הפשיטות, לכן גם קבע הקב"ה בבריאה ענינים שהם בבחינת פשיטות (בערך הבריאה), בכדי שיהי אפשרי על ידם, כמו ע"י „משל", להשיג השגה כלשהי כביכול בפשיטות של הקב"ה.

ד. למרות שגם בנוגע לעניני הבריאה שהם בבחינת פשיטות, המשמשים כ„משל" על הפשיטות של הקב"ה, ה"ז (לא סתם משל בעלמא, אלא זהו) כיון שנבראים אלה נמשכו מהבחינות שלמעלה מהשתלשלות

[בדוגמת ההגבלות וציורים שהם משל על המדות שלמעלה - שזהו מצד זה ש„גשתלשלו מהן"<sup>17</sup>, שהם השתלשלו מהמדות העליונות, כנ"ל ס"ג],

מ"מ מובן, שמצד זה שהם נבראים, הרי מוכרח שיהיו בהם כמה גדרים והגבלות - ולכן כאשר משתמשים בענינים אלה שיש בהם פשיטות כ„משל" על הפשיטות של הקב"ה, אין לערב בזה את הגדרים וההגבלות שלהם (המוכרחים להיות בהם, מאחר שהם נבראים) - כיון שבנוגע לזה הם אינם משל על אוא"ס ב"ה.

וכמו בנוגע לשמש - שבוה שהיא אינה משתנה ע"י האור והזיו היוצא ממנה ה"ה משל על „אני הוי' לא שניתי"<sup>18</sup> -] וע"פ הנ"ל - זה שהשמש

(17) ראה תניא רפ"ג.

(18) לקו"ת שה"ש יד, ג. ובכ"מ.

ובהמשך תרס"ו ע' תעוזה, אשר (לא רק העדר השינוי שבהשמש הוא משל ל„אני הוי' לא שניתי", אלא) גם הפשיטות והעדר השינויים שבהאור - הוא משל לפשיטות האור שלמעלה (וראה לעיל הערה 13).

(19) שלכן, כמה פרטים שבו - כולל גם מדת גדלו - הם בדוגמת הענינים שב„שמש הוי'" (ראה לקוטי לוי"צ הערות לתניא ריש ע' כז).

(20) להעיר מוסוה י, א וברש"י ותוס' שם. (21) ראה המשך תרס"ו ס"ע תעז: כי באמת הרי השמש ג"כ נברא ובע"ג. וראה גם שעהיוה"א פ"י (פה, א): וגם נתלבש בעוה"ז שהוא בבחי' גבול ותכלית.

(22) עפ"י מ"ש בפנים יובן מה שמבואר לפעמים (ד"ה להבין ענין אוא"ס תרכ"ז פ"ב. המשך וככה תרל"ז פ"ק) הטעם מה שהשפעת החיות ממנו ית' נקרא בשם „אור" (ולא בשם „שפע"), כי בדבר רוהני אין שייך התפשטות והתכווצות. . . כ"א גילוי והעלם. . . דהלא את השמים ואת הארץ אני מלא

- דלכאורה, הרי אופן המשכת האור מן המאור הוא בדרך „התפשטות" (שעהיוה"א פ"ג) ולא בדרך „גילוי", ובמקום שהאור אינו מתפשט אינו נמצא שם כלל, גם לא בהעלם (ראה סה"מ תקס"ב ע' רפ. סידור מח, ב. אמ"ב שער הק"ש פ"ב (כג, סע"ד), ואיך שייך לומר שהתואר „אור" יהי' משל להבין על ידו הענין ד„את השמים ואת הארץ אני מלא" -

כי ענין „האור" הוא בדרך „גילוי", ורק שבאור השמש, להיותו גשמי ובגדר מקום, הוא בדרך „התפשטות". ועצ"ע.

שלמטה שהם מצד זה שהוא נברא, נשמה בגוף – אינם משל על בחי' כה"ג שלמעלה.

ולכן מובן, שמאחר והכה"ג שלמטה, מצד הענין של כהונה גדולה שבו, הוא נעלה (ומובדל) מענין הטומאה<sup>23</sup>, עד שאפילו „לאביו ולאמו לא יטמא“,

[וזה ששייך שהוא יטמא, אין זה מצד ענין הכהונה גדולה שבו, אלא מצד זה שהוא מוגדר בהגבלות הגוף],

לכן בבחינת „כהן גדול“ שלמעלה לא שייך הענין של טומאה.

משא"כ הבחינה שלמעלה הנקראת „כהן“ סתם (שהיא „שרש“ לכהן סתם – הדיוט למטה): מאחר שבנוגע לכהן הדיוט למטה שייך הענין של טומאה גם מצד ענין הכהונה שבו – שלכן מותר לו והוא חייב<sup>24</sup> להטמא „לשאריו הקרוב וגו'“ – הרי עד"ז הוא כביכול גם בבחי' כהן הדיוט שלמעלה.

ע"פ הנ"ל יובן – כיצד התעסק כביכול הקב"ה בקבורת משה, והענין של „וכל מלבושי אגאלתי“ – כיון שבבחינת כהן גדול מלכתחילה לא שייך ענין הטומאה; השאלה היא רק מצד בחינת „כהן הדיוט“ שלמעלה – וע"ז בא המענה, כנ"ל, ש„ישראל נקראים בניים למקום“ ו„לאחתו הבתולה גו' לה יטמא“.

(23) להעיר שכה"ג אינו מחלל את העבודה כשקריב אונן (רש"י פרשתנו כא, יב. סנה' פד, רע"א).

(24) טושו"ע יו"ד ס' שעג ס"ג.

ו. עוד ענין בזה:

עה"פ „ואתם תהיו לי ממלכת כהנים“<sup>25</sup> איתא בבעל-הטורים<sup>26</sup>, שהכוונה היא לכהנים גדולים. ז.א. שבשעת מ"ת כל יהודי נעשה בבחינת כהן גדול.

מזה מובן, שכשם שבבחי' כה"ג שלמעלה טומאה אינה שייכת כלל (כנ"ל ס"ה), עד"ז הוא גם בנוגע לבני"י מצד בחי' כה"ג שבהם. [וע"ד הידוע<sup>27</sup> שבבחי' היחידה שבישראל, שום טומאה אינה יכולה „לגעת“].

מכ"ז רואים, את גודל החביבות של בני"י המתבטאת ב„כל מלבושי אגאלתי“: בנוגע לעצם הנשמה, הרי מלכתחילה לא שייך ענין של חטא (וטומאה), ובמילא, גם לא הענין של גלות ואגאלתי; ענין הטומאה והגלות הוא רק בכחות הגלויים – ואעפ"כ הקב"ה „יטמא“, כביכול, בכדי להוציא מהגלות את הכחות הגלויים של בני"י, כיון שגם אותם הוא אינו יכול, כביכול, להשאיר בגלות<sup>28</sup>, והוא גואל את כל בני"י עם כל עניניהם בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בב"א.

(25) יתרו יט, ו.

(26) ודלא כבמכילתא שם.

(27) ראה בארוכה ד"ה יהי ה"א עמנו השי"ת פכ"ג. ובכ"מ. וראה גם תניא ספכ"ד. היום יום ע' יט.

(28) ראה שמו"ר פט"ו, ה: להניח תרומתי א' אפ"ש.

## אמור ב

גאולה – גילוי ("אלף") אלופו של עולם, אולפנא, פלא בגולה

א. בהמשך למדוברי ע"ד ענין הגאולה

הגאולה התבטאה בזה, שנוסף ע"ז שכל בני יצאו ממצרים (בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו<sup>6</sup>) ובשלימות ועם כל חפציהם (ע"ד מ"ש: כספם וזהבם אתם), לקחו אתם וגאלו גם את הענינים ד"גולה" (גלות מצרים) – וישאלו<sup>7</sup> ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות גו' וינצלו (ורוקינו<sup>8</sup>) את מצרים, "שעשאוהו<sup>9</sup> כמצודה שאין בה דגן . . כמצולה שאין בה דגים"<sup>11</sup> [וכן – וגם<sup>12</sup> ערב רב עלה אתם<sup>13</sup>].

– שהמילה "גאולה", אותיות "גולה" בתוספת אל"ף<sup>2</sup>, מדגישה את תוכן הגאולה (יותר משאר ד' – ה' הלשונות של גאולה<sup>3</sup>); (א) הגאולה מכל עניני הגלות (גולה); גאולה לא שוללת את העבודה בגלות, אלא היא כוללת ומעלה את הגלות – ע"י הכנסת וגילוי האל"ף ד"אלופו של עולם"<sup>4</sup> ב"גולה", איך שהקב"ה הוא הבעה"ב ומנהיג את כל עניני העולם גם בגלות, (ב) הגאולה "נעשית" ע"י העבודה בגלות (כמו שהמילה "גאולה" בנוי' – ורוב אותיותי הם – אותיות "גולה", אלא בתוספת אל"ף) –

נתעכב על עוד כמה נקודות בזה, שזה מוסיף הסברה בעבודה שבני צריכים לעשות בעמדנו ב"ערב הגאולה".

ב. את החידוש של גאולה (ההוספה וגילוי האל"ף בגולה, ובשני הענינים הנזכרים לעיל) רואים מיד

(5) כמובן ממאחז"ל (כ"ר פט"ז, ד. ויק"ר פט"ז, ה) "כל המלכיות נקראו על שם מצרים". וראה ד"ה כימי צאתך תש"ח רפי"ב (ע' 164).

(6) בא י, ט.

(7) ישעי' ס, ט.

(8) בא יב, לה-לו.

(9) ת"א, ת"י ופרש"י עה"פ. פרש"י ברכות

שבהערה הבאה (ד"ה כמצודה).

(10) ברכות ט, ב. פסחים קיט, א.

(11) "פי' שלקטו כל הניצוצין שנפלו בשבירה אליהם ונתרוקנו מצרים מהם עד שנשארו כמצולה כו' ולא השאירו שם אפי' ניצוץ א" (תו"א וארא נו, סע"ד).

(12) בא שם, לה.

(13) שוה (ר"ב) מרמו על הר"ב ניצוצים (מהרפ"ח ניצוצים) שנתבררו ועלו אתם ממצרים (תו"א בא ס, ג). וע"פ המבואר בתו"א שבהערה 11, מובן, שבמצרים היו רק ר"ב ניצוצים, ונתבררו כולם\*, ושאר הפ"ו ניצוצים (בגיימט' אלקים) נתבררו בגליות שלאחר זה (ראה תו"א וישב כו, ד).

משיחות ש"פ אמור, כ' אייר ה'תנש"א. נדפס

בסה"ש תנש"א ח"ב ע' 520 ואילך. תרגום מאידית.

(1) שיחת ש"פ אהו"ק, י"ג אייר (סה"ש תנש"א ח"ב ע' 504 (לעיל ע' 199) ואילך).

(2) ראה ויק"ר פרשתנו ספ"ב. שהש"ר פ"ד,

א (ז). קה"ר פ"ד, א (א). לקו"ת בהעלותך לה, ג.

אוה"ת בא ע' רעג. בהעלותך ס"ע תכג ואילך. נ"ך ע' תקי. המשך מים רבים תרל"ד פקל"ד.

(3) וארא ו, יח. וראה סה"ש תנש"א ע' 504

(לעיל ע' 199) הערה 4.

(4) ראה אוה"ת בא שם.

(\* ראה לקו"ת וספר הליקוטים להאריז"ל ר"פ

אלא מכיון שגאולה פירושה (גם) הגאולה ועלי של מצרים („גולה“) עצמו ע"י ההכרה שהקב"ה הוא אלופו של עולם ומנהיג את העולם, והמצריים (בהיותם כמה מהם) חכמים<sup>19</sup> הבינו והרגישו זאת (ס"ו) (ואלו שלא חזו – הרי „מזליהו חזו"<sup>20</sup>), „וידעו מצרים כי אני ה'"<sup>21</sup> – לכן זה היה צריך להעשות, ובפועל נעשה, לא בעל כרחם של המצריים, אלא ברצונם (נוסף על הפעולה של בני בזה), באופן ד„וישאלום“ (וכן „וה' נתן את חן העם בעיני מצרים“), עד ש„אף מה שלא היו שואלים מהם היו נותנים להם“, עד ש„בעל כרחם“ של ישראל.

ועד"ו רואים בזה – את הענין השני הנ"ל ב„גאולה“ (שזה נעשה מהמלה) „גולה“ (בתוספת אל"ף): דוקא ע"י הירידה בגלות מצרים („ועבדום וענו אותם"<sup>22</sup>) – נפעלה עלית (גדלות) וגאולת מצרים, באופן ד„ואחרי כן יצאו ברכוש גדול"<sup>14</sup> (שכן אילו לא ירדו אבותינו למצרים לא היו מקבלים ומעלים את ה„כלי כסף וכלי זהב ושמלות“ דמצרים).

מזה גם מובן בנוגע לכל הגאולות (שדומות ומקורן בגאולת מצרים<sup>6</sup>), עד לגאולה האמיתית והשלימה, שעלי

ז.א. – הגאולה הייתה לא רק יציאה ממצרים, אלא גאולה גם דמצרים (גולה) עצמו, ע"י הכנסת וגילוי האל"ף (אלופו של עולם) בעניני הגלות – תכלית בריאת דברים אלו ע"י הקב"ה ונתינתם למצרים, בכדי שבנ"י יבררו אותם ע"י „וינצלו את מצרים“ (ושע"י) יתקיים „ואחרי כן יצאו ברכוש גדול"<sup>14</sup>).

עד ש„וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום"<sup>15</sup>, „אף מה שלא היו שואלים מהם היו נותנים להם"<sup>16</sup> המצריים בעצמם, ועוד יותר: „מלמד שהשאלום בעל כרחם. . בעל כרחם דישאלום"<sup>17</sup> – שלכאורה: (א) לשם מה המצריים „מהרו" לתת מכליהם כו' (היפך טבע האדם)?! (ב) הציווי („וישאלו איש מאת רעהו גו"<sup>18</sup>) נאמר לבנ"י, לא למצריים? (ג) לאחרי שהקב"ה שבר את מצרים ע"י עשר המכות, למה כאן „פתאום" הגישה של המצריים היא ש„וישאלו ממצרים גו", „וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום“ (ולא ע"י שבירתם)?

14) לך לך טו, יד. וראה בארוכה לקו"ש ח"ג ע' 823 ואילך. ועוד.

15) בא שם, לו.

16) פרש"י שם, ממכילתא עה"פ.

17) ברכות שבהערה 10.

18) בא יא, ב.

19) כמ"ש (מ"א ה, י) „ותרב חכמת שלמה . .

מכל חכמת מצרים“ (וראה לקמן ס"ו). וראה מקץ מא, ח. וארא ז, יא.

20) מגילה ג, א\* . סנהדרין צד, רע"א.

21) נסמן בהערה 24.

22) לך לך טו, יג.

\* (ובפרש"י שם ד"ה מזליהו) (הובא בחדאג' מהרש"א סנהדרין שם): שר של כל אדם למעלה.

תצא בטעם האיטור לחזור למצרים (בשלח יד, יג. שופטים יז, טו. תבוא כח, סח) – כי „הגליות הוצרך לברר ניצוצי קדושה . . והנה במצרים באותו גלות ביררו כל הקדושה שהי' בקרבם ולא נשאר דבר . . ולכן צוה שלא לראותם עוד, ולא עשה כן בשאר גליות שעדיין לא ביררו כל מה שהי' בקרבם לגמרי“.



דאלופו של עולם, איך שהקב"ה הוא בורא העולם ומנהיגו ("בראשית" 33 ברא אלקים את השמים ואת הארץ")<sup>34</sup>, כידוע שהתורה "קדמה לעולם"<sup>35</sup>, קדמה גם במעלה (למעלה) מעולם.

ועאכו"כ כשמדובר על הגאולה האמיתית והשלימה - שאז יהי', נוסף על הגילוי של אלופו של עולם (בכל הבריאה), גילוי אלקות שלמעלה מהבריאה - "אלה" <sup>36</sup>תולדות פריץ" מלא" <sup>37</sup>שגבוה יותר מה"מלא" <sup>37</sup>ד"אלה" <sup>38</sup>תולדות השמים והארץ בהבראם" (עולם על מילואו נברא"<sup>39</sup>), עד שיהי' חידוש שלא בערך לגבי המצב בגאולת בכל ומדי וכו', הן בעולם - חידוש במעשה בראשית ("הנני בורא שמים חדשים וארץ חדשה"<sup>40</sup>), "השמים החדשים והארץ החדשה"<sup>41</sup>), והן בגילוי אלקות - הגילוי דפנימיות עתיק"<sup>42</sup>, עד לגילוי

נאמר<sup>23</sup> "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" - שהיא נקראת "גאולה" כיון שתוכנה הוא: (א) (לגאול) להעלות את עניני הגולה (עיי"ו שמגלים בהם את האלופו של עולם), (ב) דוקא ע"י העבודה בגולה מגיעה הגאולה.

ג. אבל צריך להבין:

נוסף ע"ז שע"י גאולת מצרים נפעל הגילוי דאלופו של עולם במצרים - "וידעו מצרים כי אני ה'" [שזה הי' אחד הטעמים על המכות]<sup>24</sup>, שהקב"ה הוא הבעה"ב ומנהיג את העולם<sup>25</sup> - נפעלו גם ענינים נעלים יותר (לבנ"י), ש"נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם"<sup>26</sup>, ו"בכבודו ובעצמו"<sup>27</sup> - עצמות א"ס ב"ה"<sup>28</sup>,

עד שהכוונה<sup>29</sup> (ביציאת מצרים) היא מתן תורה, "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה"<sup>30</sup>, הגילוי ד"אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים"<sup>31</sup>, ובאופן ד"פנים בפנים דבר ה' עמכם"<sup>32</sup>, שלמעלה מהגילוי

(33) בראשית א, א.

(34) כמבואר בכ"מ הטעם שבעשה"ד נאמר "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים" ולא "אשר בראתי שמים וארץ", כי הגילוי אלקות ביצי"מ (ומ"ת) הוא למעלה מהגילוי דבריאת שמים וארץ (ראה סידור עם דא"ח רפד, ב ואילך. ובכ"מ).

(35) ראה מדרש תהלים צ, ד. ב"ר פ"ח, ב. תנחומא וישב ד. ח"ב מט, א.

(36) רות ד, יח.

(37) ב"ר פי"ב, ו. שמור"ר פ"ל, ג.

(38) בראשית ב, ד.

(39) ראה ב"ר שם. פי"ד, ז. פי"ג, ג.

(40) ישע"י סה, יו.

(41) שם סו, כב. וראה בזה לקו"ת שה"ש בסופו (נא, ג). ספר הליקוטים דא"ח צ"צ ערך לע"ל ע' תריב ואילך. ועוד.

(42) משא"כ כל הגילויים דעכשיו הם מחיצוניות עתיק - פע"ח שער הק"ש רפט"ו, הובא בלקו"ת שם.

(23) מיכה ז, טו.

(24) ראה וארא ז, ה. יו. ח. ו. יח. ט. יד. כט. בא יא, ז. בשלח יד, ד. יח. וראה לקו"ש חל"ו ע' 33 ואילך.

(25) ראה אברבנאל וארא ט, טו.

(26) הגש"פ פיסקא "מצה זו".

(27) שם פיסקא "ויוציאנו".

(28) ראה סה"מ אעת"ר ע' עה. המשך תער"ב ח"ב ע' תתקכד. סה"מ תער"ב תרע"ו ע' סז.

(29) "עיקר תכלית המכוון" - תו"א ר"פ שמות (מט, א).

(30) שמות ג, יב.

(31) יתרו כ, ב. וראה מכילתא ופרשי" שם. שמור"ר פכ"ט, ג.

(32) ואתחנן ה, ה.

„גאולה“ (לגבי „גולה“) - ישנם כמה פירושים: (א) אל"ף מלשון אלוף, אלופו של עולם. (ב) אל"ף מלשון אולפנא ולימוד, אאלפך חכמה<sup>50</sup> אאלפך בינה. (ג) אל"ף אותיות פלא.

בעבודה דלהפוך גלות („גולה“) לגאולה ישנם בכללות שלשה ענינים, שלש דרגות ושלבים: גילוי אלקות בתוך ובערך לעולם (אלופו של עולם). גילוי אלקות שלמעלה מהעולם אבל יש לו איזה ערך ויחס לעולם, ובמיוחד - ע"י תורה שקדמה לעולם (אולפנא). וגילוי אלקות שלמעלה לגמרי מהעולם, באופן מופלא ומובדל, ובמיוחד - ע"י הנפלאות שבתורה<sup>51</sup> שיתגלו בגאולה האמיתית והשלימה<sup>52</sup> (פלא).

הדבר הראשון<sup>53</sup> מתבטא בגלות ככל עניני העולם (- בגלות) את האל"ף דאלופו של עולם, איך שהקב"ה הוא האלוף והבעה"ב של העולם ובעולם: העולם - מלשון העלם והסתרה<sup>54</sup> - נברא באופן שהוא (מצ"ע) מכסה על אלקות, הדבר ה' שתמיד מהוה, מחי' ומקיים אותו<sup>55</sup>. והעבודה

דעצמותו ית' למטה, בה"דירה לו יתברך בתחתונים<sup>43</sup>,

עד ש„לא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישגו דעת בוראם כפי כח האדם שנאמר<sup>44</sup> כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים<sup>45</sup>; ויהי' אז חידוש בתורה: כשם וע"ד שגלות וגאולת מצרים היו הכנה למתן תורה, כך תביא הגאולה האמיתית והשלימה חידוש בתורה - גילוי פנימיות התורה<sup>46</sup>, „סוד טעמי' ומסתר צפונותי'“<sup>47</sup>, עד „תורה חדשה מאתי תצא“<sup>48</sup>.

וכיון שכל ענינים אלו - שהם נעלים שלא בערך מהגילוי עתה דאלופו של עולם - נכללים (בשם) גאולה, מוכרחים לומר שכל זה מרומו גם ב„גאולה“ - אותיות „גולה“ בתוספת אל"ף.

ד. הביאור בזה:

באותו אל"ף - שמתוספת (במילה)

(43) ראה תנחומא נשא טו. שם בחוקתי ג.

במדבר פ"ג, ו. תניא פל"ו.

(44) ישע"י יא, ט.

(45) רמב"ם בסיום וחותם ספרו.

(46) ראה תו"א ר"פ שמות (מט, א): „כמו שכל עיקר תכלית המכוון בגלות מצרים . . . הי' בכדי לזכות לקבלת התורה . . . כך כל אריכות הגלות הזה הוא כדי לזכות לגילוי פנימיות התורה שהי' לע"ל כו"י.“

(47) פרש"י שה"ש א, ב.

(48) ישע"י נא, ד. וביק"ר פ"ג, ג: חדוש תורה מאתי תצא. וראה קה"ר פ"א, א (ח): תורה שאדם למד בעוה"ז הבל היא לפני תורתו של משיח.

(49) בהבא להלן - ראה בארוכה ספר

הערכים חב"ד מערכת אותיות - אל"ף (ע' עב ואילך). וש"נ.

(50) לשון הכתוב - איוב לג, לג.

(51) ראה רשימות הצ"צ לתהלים (יהל אור) ע' תסא. ובארוכה - ד"ה גל עיני תשל"ז (סה"מ מלוקט ח"ה ע' רעא ואילך). וש"נ.

(52) ראה שער האמונה פ"ס.

(53) בהבא להלן - ראה אמרי בינה פתח השער פ"א. שם ספ"ה.

(54) ראה לקו"ת שלח לו, ד. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' שג. ח"ג ע' א'נט. וראה לקו"ש חל"ד ע' 112 הערה 63. וש"נ.

(55) שער היחוד והאמונה פ"א.

הגאולה), ד"אלפיים שנה קדמה תורה לעולם"<sup>55</sup>, "אלפיים" גם מלשון אאלפך, אאלפך חכמה אאלפך בינה<sup>61</sup>.

ואחר כך מגיעים לענין נעלה יותר באל"ף - אותיות פלא - גילוי הנפלאות בגאולה, כמ"ש<sup>23</sup>, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" (נפלאות אפילו בערך הנפלאות בגאולת מצרים)<sup>62</sup>, כולל ובמיוחד - הנפלאות שבתורה<sup>51</sup>, "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך"<sup>63</sup>, גילוי פנימיות התורה, "סוד טעמי" ומסתר צפונותי", שהם מצ"ע מופלאים ומובדלים (עד - בתכלית ההעלם)<sup>64</sup>, וגם זה מתגלה, עד באופן דאולפנא ולימוד, עד (באלופו של) עולם<sup>65</sup>.

ובלשון החסידות - בספירות למעלה: (א) אלופו של עולם הוא כנגד ספירת המלכות, גילוי מלכותו ית' בעולם - "אחד"<sup>66</sup>, "אמליכתי למעלה ולמטה ולארבע רוחות"<sup>67</sup>. ובכללות יותר - ענין המדות, שמהם הוא המקור על הנהגת העולם. (ב) אולפנא ולימוד (אאלפך חכמה אאלפך בינה) הוא בחי'

דבנ"י היא לגלות בעולם איך שהקב"ה הוא אלופו של עולם, הן בכללות העולם והן בפרטי העולם - "כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננת"<sup>56</sup>, וכך גם בכל פרטי הנבראים - הגילוי של כח הפועל בנפעל<sup>57</sup>.

שע"י הגילוי דאלופו של עולם ב"גולה" - נפעלת הגאולה, שאז יהי' וידע כל פעול כי אתה פעלתו"<sup>58</sup>.

ענין נעלה יותר בגילוי האל"ף הוא - הענין דאל"ף מלשון אולפנא ולימוד, אאלפך חכמה אאלפך בינה: גילוי האלקות בגאולה האמיתית והשלימה יהי' - נוסף על בחי' אלקות בבריאה (אלופו של עולם), כח הפועל בנפעל - גם, אלקות שלמעלה מהעולם (כנ"ל), שזה בא מאל"ף שבבחי' מוחין (חכמה ובינה), שלמעלה מהמדות שמהם נעשה העולם<sup>59</sup> (עולם חסד יבנה<sup>60</sup>; ובמיוחד - ה"ז נפעל ע"י גילוי התורה (שמתגלית לאחר

(56) תהלים ת, ד.

(57) במכ"ש ממעשה בשר ודם, "שהוא יש מיש", ו"כאשר יצא לצורף כלי שוב אין הכלי צריך לידי הצורף" (שעהיוה"א רפ"ב), שגם שם ישנו כח הפועל בנפעל, "כידוע בהרב המגיד ז"ל. שאמר בפירוש על מה שהכיר לפועל הכלי מתוך הכלי כו" (שער האמונה ספכ"ז), ועאכו"כ ב"מעשה ה' עושה שמים וארץ", "שהוא יש מאין", ו"צריך להיות כח הפועל בנפעל תמיד להחיותו ולקיימו" (שעהיוה"א שם).

(58) תפלת העמידה דר"ה (ברכת, אלקינו כו' מלוך כו").

(59) אוה"ת תבוא ס"ע תתשיו ואילך, וראה ספר הערכים ח"ב"ד שבהערה 49 ע' עג. וש"נ.

(60) תהלים פט, ג. וראה סה"מ תש"ח ריש ע' 273. וש"נ.

(61) לקו"ת שה"ש א, סע"ד. המשך והחרים תרל"א ע' כו. סה"מ תש"ח ס"ע 273.

(62) ראה אוה"ת נ"ך עה"פ (ע' תפז). וש"נ. (63) תהלים קיט, יח.

(64) ומתאים גם עם זה שאל"ף אותיות "אפל", בחי' חושך (ישת חושך סתרו - תהלים יח, יב) שלמעלה מאור וגילוי (אוה"ת יתרו ע' תתקלג).

(65) ראה ספר הערכים שם ע' עב. ע' צה. ע' קט. ע' קכט. וש"נ.

(66) שהוא גימט' של א'.

(67) ברכות יג, ב. וראה ספר הערכים שם ע' עט. וש"נ.

כל שלשת הענינים הגילוי האל"ף (בעבודה בגלות): אלופו של עולם, אולפנא, פלא;

ודוקא ע"י העבודה בגלות, ע"י הכנסת האל"ף (שלשת הענינים שבו) ב„גולה” - נפעלת הגאולה, וכל שלשת הענינים והדרגות שבה (גם הענינים הכי נעלים שבה): גילוי כח הפועל בנפעל, „וידע כל פעול כי אתה פעלתו” (מלכות), גילוי שלימות האולפנא ולימוד התורה, גילוי אלקות שלמעלה מהבריאה (מוחין), עד לגילוי הנפלאות (מוחין בעצם, כתר)<sup>75</sup>.

(75) ומעין זה והתחלה בזה בגאולת מצרים - כנ"ל בפנים, שנוסף לגילוי אלופו של עולם במצרים „וידעו מצרים כי אני ה'”, אפילו „בקרב הארץ” (וארא ה', יח), כפי שבא לידי ביטוי גם בזה ש„ה' נתן את הן העם בעיני מצרים וישאלום” - היו שם נפלאות\* (עד שמדמים ה„אראנו נפלאות” שלע"ל ל„כימי צאתך מארץ מצרים” - מיכה ז, טו), עד להגילוי ד„בכבודו ובעצמו” שהי' במצרים,

ועוד ועיקר, שגלות מצרים היא ההכנה למתן תורה, גילוי האל"ף ד„אנכי ה' אלקיך” (בחי כתר), הכולל כל התורה כולה (תניא רפ"כ), גם פנימיות התורה, ואדרבה - במ"ת הי' גילוי מעשה מרכבה „ויראו את אלקי ישראל גו' ויחזו את האלקים” (משפטים כד, י"א. וראה גם שמו"ר פ"ג, ב. ושב"ג), מעין הגילוי אלקות בגאולה האמיתית והשלימה, כמ"ש ואתחנן ד, לה) „אתה הראית לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו”, „הראית ממש בראי' חושיית” (תניא פל"ו - מו, א).

ובפרטיות יותר: הגילוי דמ"ת בא לאחרי ההכנה דמ"ט ימים, ימי הספירה, שלאחרי יציאת מצרים, שענינם (בעבודת האדם) - בירור הן מדות (ובשלימות - ז' מדות כלולים מז') במ"ט יום, ועי"ז מגיעים - „תספרו חמשים יום” (אמור

המוחין (חכמה ובינה), מוחין השייכים למדות, שזה למעלה מעולם, אבל עכ"ז ההתחלה ומקור לעולם<sup>68</sup>. (ג) פלא הוא בחי' מוחין (חכמה) מצ"ע, עצם המוחין<sup>69</sup>, עד כפי שזה קשור עם כתר (עד עם פנימיות הכתר), שמופלא ונבדל לגמרי מעולם<sup>70</sup>.

וידוע<sup>71</sup> שכעת עיקר העבודה היא בבירור השבע מדות (כיבוש שבע ארצות), ובמוחין השייכים למדות; משא"כ בגאולה האמיתית והשלימה יהי' (גם) העבודה דמוחין מצ"ע (כיבוש שלש ארצות, קיניז<sup>72</sup> קניזי וקדמוני<sup>73</sup>).

ועד"ז גם בגילוי אלקות בגאולה האמיתית והשלימה: נוסף לגילוי דכח הפועל בנפעל, וגילוי אלקות שלמעלה מהבריאה, יהי' גם הגילוי דעצמותו ית' למטה, ואדרבה - כח העצמות יתגלה דוקא ביש הנברא<sup>74</sup>.

ה. עפ"ז מובן שהפעולה של גאולה - „גולה” בתוספת אל"ף - כוללת את

68) ראה אמרי בינה שבהערה 53.

69) ראה סה"מ ה'ש"ת ע' נה. ספר הערכים שם ע' קכ. וש"נ.

70) ראה אמרי בינה שם. ספר הערכים שם ע' קט ואילך. וש"נ.

71) מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א בתחלתו (ע' ג ואילך).

72) לך לך טו, יט. ובפרש"י: עתידים להיות ירושה לעתיד.

73) וי"ל שגילוי הג' מוחין מצ"ע (בחי' פלא) דלע"ל נעשה דוקא ע"י בירור (חכמות) העולם, קיניזי וקדמוני שלמטה (שנשתלשלו לאחרי צמצום ופרסא כו' מג' מוחין) - ע"ד שגאולה נעשית דוקא ע"י גילוי האל"ף שב„גולה”. וע"ד המבואר לקמן בפנים (ס"ו) בענין „ותרב חכמת שלמה . . . מכל חכמת מצרים”.

74) ראה לקמן ס"ט.

(\* ראה שמות ג, כ. ועוד.)

הביטול ושליה ד, „אנפת ביי” הי’ יותר טוב - והודאה יותר גדולה - שמלכתחילה לא הי’, „אנפת ביי! מזה מוכח, שההודאה היא דוקא ע”ז ש, „אנפת ביי”.

והביאור בזה, כיון שדוקא ע”י הירידה בגלות באופן ד, „אנפת ביי” באה העלי’ דהגאולה, עד לענינים הכי נעלים שבה - גילוי בחי’ אל”ף אותיות פלא; וכאשר מגלים ב, „גולה” את האל”ף (דפלא) - הכוונה העליונה שבוה - מתגלה ה, „אודך הי” ב, „אנפת ביי”, בחי’ הודאה דוקא על דבר פלא שלמעלה משכל וחכמה (של האדם), ע”ד מ”ש<sup>76</sup>, „אודה שמך כי עשית פלא”, שזה קאי על אריכות הגלות שהוא דבר פלא, ו, „אינו מושג בשכל כלל, זהו מכלל במופלא”<sup>80</sup> ממך אל תדרוש”<sup>81</sup>, וזה גופא נמשך אח”כ בגילוי בבחי’ „כי עשית - אלף”<sup>82</sup>, בשכל וחכמה (אאלפך חכמה)<sup>81</sup>. ודוקא ע”י העבודה בהתגברות על חושך הגלות מגיעים לשלימות הגילוי דפנימיות התורה בגאולה האמיתית והשלימה<sup>83</sup>.

ו. מכיון שהגאולה האמיתית והשלימה באה ע”י משיח צדקנו, מובן, שגם במשיח יש את שלושת הענינים (באל”ף) של גאולה.

ובהקדים הדיוק בדברי הרמב”ם<sup>84</sup> שמלך המשיח הוא „מבית דוד ומזרע

ז.א. - לא מסתפקים בזה שמגלים ב, „גולה” בחי’ אלופו של עולם (אלקות בערך הבריאה), ע”י שמשמשים בעניני העולם „לשם שמים”<sup>76</sup> ובשביל „דעהו”<sup>77</sup>, אלא ששם גם מגלים וממשיכים בחי’ אולפנא (מוחין השייכים למדות), ע”י לימוד התורה, ועד גם - בחי’ פלא, ע”י לימוד פנימיות התורה (נפלאות שבתורה), כדלקמן (ס”ח ואילך).

ויש לומר, שנוסף על העבודה (דלימוד פנימיות התורה) בגלות, הי’ נפעל גם ע”י עצם הענין (ירידה) ד, „גולה” (ע”י גילוי האל”ף בגולה, הכוונה העליונה בירידה) - כמ”ש<sup>78</sup> „ואמרת ביום ההוא אודך הי’ כי אנפת ביי”, דלכאורה: במה מתבטאת ההודאה ע”ז ש, „אנפת ביי”? אאפ”ל שההודאה היא עמש”כ בהמשך הכתוב „ישוב אפך ותנחמני”, כי אז אי”ז הודאה בשלימות: אם ההודאה היא ע”ז ש, „ישוב אפך”

כג, טז) - לגילוי שער הנו”ן (דבינה) שבערך להמ”ט שערים (ע”ד בחי’ מוחין השייכת למדות), ועד לבחי’ הו’ בשער הנו”ן שהיא שלא בערך - מופלא ומובדל - מהמ”ט שערים (ראה בארוכה לקו”ת במדבר יב, א ואילך), בחי’ נפלאות, נ’ פלאות וח”א רסא, ריש ע”ב) - שנתגלה במ”ת. אבל ביצי”מ ומ”ת הי’ בגילוי לפי שעה. ובגילוי הי’ במ”ת בעיקר הנתינה דתורה הנגלית (ראה תו”א ר”פ שמות), בחי’ אולפנא ולימוד. משא”כ בגאולה האמיתית והשלימה תהי’ שלימות הגילוי באופן תמידי ונצחי (ראה המשך תערי”ב ח”ב ע’ תתקל ואילך), וגילוי פנימיות התורה (תו”א שם - נעתק לעיל הערה 46), בחי’ נפלאות שבתורה.

76) אבות פ”ב מ”ב. וראה רמב”ם הלי’ דעות ספ”ג. טוש”ע או”ח סרל”א.

77) משלי ג, ו. וראה רמב”ם וטוש”ע שם.

78) ישעי’ יב, א.

(79) שם כה, א.

(80) חגיגה יג, א.

(81) ביאורי הזר להצ”צ ע’ תקלא.

(82) זח”ג קצד, ב.

(83) המשך תערי”ב ח”א פרכ”ה ואילך.

(84) בפי”מ סנהדרין פ’ חלק יסוד הי”ב.

ועד”ז בסהמ”צ שלו מל”ת ססב („אין מלך למי

שלמה<sup>85</sup>, דלכאורה אינו מובן: מה שהוא כותב, "מבית דוד" [כמו שהוא כותב ג"כ בספר היד<sup>86</sup>] ה"ז מפני שבבית דוד הוא, "עיקר המלכות"<sup>87</sup>, "כיון שנמשח דוד זכה בכתר מלכות והרי המלכות לו ולבניו כו' עד עולם"<sup>88</sup>, "מלכי דוד הם העומדים לעולם"<sup>89</sup>; אבל מהו הרמז ב"ומזרע שלמה"<sup>90</sup>?

ויש לומר (בפנימיות הענינים): בימיו<sup>91</sup> שלמה הי' מעין המצב של הגאולה האמיתית והשלימה. בזמנו של דוד היו מלחמות, עד ש"דם לרוב שפכת"<sup>92</sup> (ולכן הוא לא יכל לבנות את

ויש לומר (בפנימיות הענינים): בימיו שלמה הי' מעין המצב של הגאולה האמיתית והשלימה. בזמנו של דוד היו מלחמות, עד ש"דם לרוב שפכת"<sup>92</sup> (ולכן הוא לא יכל לבנות את

ויש לומר (בפנימיות הענינים): בימיו שלמה הי' מעין המצב של הגאולה האמיתית והשלימה. בזמנו של דוד היו מלחמות, עד ש"דם לרוב שפכת"<sup>92</sup> (ולכן הוא לא יכל לבנות את

שמאמין בתורת משה רבינו אלא מזרע דוד, מזרע שלמה דוקא" (ראה לקו"ש חכ"ה ע' 110 הערות 51-52). אגרת תימן פ"ג ("אי אפשר שלא יעמוד מזרע שלמה איש כו").

85 והוא ע"פ תנחומא ס"פ תולדות\*. אגדת בראשית פמ"ד (מה)\*. וראה מפרשי הזהר ח"א קי, ב. ו"ש"ן.

86 ה' מלכים פ"א ה"ד: ואם יעמוד מלך מבית דוד, ובהל' תשובה פ"ט ה"ב: אותו המלך שיעמוד מזרע דוד.

87 רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"ה. וראה בכ"ז בארוכה לקו"ש חכ"ה ע' 110 ואילך. חכ"ח ע' 109 ואילך. ח"ל ע' 100-99.

88 רמב"ם שם ה"ז.  
89 שם ה"ט.

90 דאם בא רק לשלול שאר בני דוד, הו"ל לפרש גם שם בנו של שלמה (ראה שוה"ג להערה 85), שהרי גם לשלמה היו כמה בנים.

91 בהבא להלן ראה ד"ה פדה בשלום בס' שערי תשובה לאדאמ"צ (שער התפלה) פ"א (נה, ד ואילך).

92 דה"א כב, ה. וראה גם שם כח, ג.

93 שם.

94 כמ"ש "דה"א כב, ט) "שלמה הי' שמו ושלום ושקט אתן על ישראל בימיו".

95 מ"א ה, יא.

96 ראה ספר המצות להצ"צ מצות מינוי מלך פ"ב, שדוקא במלך דוד הי' המשכת בחי' חכמה במדת והנהגת המלכות שלו (ובהמשך הענין מבאר, שדוד קיבל מאדם חכמה עילאה (עצמיות החכמה שלא נוגע למדות), ומיוסף קיבל חכמה תתאה (להנהיג המלוכה בפועל), משא"כ בכל המלכים שלאחריו (כולל שלמה, שעליו נאמר ויחכם מכל האדם) לא הי' הארת החכמה מאיר בהם לענין הנהגת מלכותם (כ"א רק בניצוץ הפרטי שלהם להבין ולהשכיל בתורת ה' ובכל אשר בעולם). וצ"ע איך ליישב זה עם המבואר בפנים (המצב דלע"ל).

97 מ"א ה, י.

98 שערי תשובה שם (נו, א).

99 מ"א י, א ואילך. תו"א בראשית ו, רע"א. סה"מ תש"ד ע' 107. ובכ"מ.

(\* ושם: ממי הוא מדוד, שנאמר (דה"א ג, י) וכן שלמה רחבעם (בנו), אבי' בנו וגו'.

עפ"ז י"ל ההדגשה שמשיח הוא „מבית דוד ומזרע שלמה” – כי החידוש של משיח יהי ממעלת דוד (מלכות) ומעלת שלמה (שלום), עי"ז שלמשיח יהי שלימות ענין המלכות, כולל חכמה שבמלכות (כפי שמתגלית עי"י „גולה”, חכמת מצרים), עד ש, אותו המלך שיעמוד מזרע דוד בעל חכמה יהי יותר משלמה<sup>106</sup>, עד שלימות ענין המוחין (בבחי' פלא), נוסף על מוחין ומדות ומלכות – כמ"ש<sup>107</sup>, „ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה'”. וכידוע<sup>108</sup> שמשיח יהי הן מלך והן רב, „וילמד כל העם” תורה<sup>109</sup>, כולל הנפלאות של פנימיות התורה<sup>110</sup>.

ז. בכדי שאצל כל יהודי יהי את הכח לקבל את הגילוי של משיח, צריך להיות אצלו מעין הדרגות הנ"ל באל"ף [כידוע שכל יהודי יש בו ניצוץ של משיח<sup>111</sup>, ולכן כאו"א אומר<sup>112</sup> „ויתקיים בנו מקרא שכתוב ונחה עליו גוי"ן]: מלכות, מדות, מוחין השייך למדות, ומוחין בעצם.

ויש לומר, שזהו תוכן המשנה בתחלת הפרק הנוכחי (רביעי), שמפרט ארבעה דברים: „איזהו חכם כו', איזהו גבור כו', איזהו עשיר כו', איזהו

מלאה הארץ דעה גוי"ן<sup>44</sup>, ע"ד הברור עי"י „עסק התורה דבחכמה אתברירו בביטול הרע בעצם כמו לע"ל דכתיב<sup>100</sup> וראו כל בשר בחי' ראי' דחכמה כו' וידע<sup>58</sup> כל פעול כו'”<sup>98</sup>.

וי"ל שזה נוגע לשלימות ענין המלכות, שלכן אצל שלמה היתה מלכות בשלימות, „וישב שלמה על כסא ה'”<sup>101</sup> במצב של מנוחה ושלום (בכללות), בערך למלכות דוד שעלי' היו קטרוגים וצרעורים כו'.

ואילו זכו היתה מלכות שלמה שלימות ענין המלכות וביח' ראשון הי' הבית הנצחי, בגאולה נצחית; אבל בגלל שנתערבו בוה ענינים בלתי רצויים, הי' לאח"ז „קרוע אקרע את הממלכה”<sup>102</sup> (למלכות יהודה ומלכות ישראל), ואח"ז הי' החורבן, ולאח"ז – חורבן בית שני, וגלות זה האחרון – עד שתחזור שלימות ענין המלכות עי"י מלך המשיח, למעלה ממלכות שלמה, כש„מלך”<sup>103</sup> אחד יה' לכולם למלך גוי' ולא יחצו עוד לשתי ממלכות עוד”<sup>104</sup>, „ודוד”<sup>104</sup> עבדי נשיא להם לעולם”<sup>105</sup>.

(100) ישע"י מ, ה.

(101) דה"א כט, כג.

(102) מ"א יא, יא.

(103) יחזקאל לו, כב.

(104) שם, כה. וראה לקו"ש חל"ה ע' 206

ואילך.

(105) ואולי יש לומר לחידודא, שענין זה מרומז גם בלשון „גאולה האמיתית והשלימה”: „אמיתית” – רומזת לשלימות המלכות על כל בני ישראל, כי יעקב הוא מדת האמת (וח"א קלט, סע"א. קסא, א. תניא ספ"ג. ועוד) ונשמתו „כלולה מכל הנשמות שבישראל מעולם ועד עולם” (אגה"ק ס"ו), ובתיבת „שלימה” ישנם האותיות של „שלמה”.

(106) רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב.

(107) ישע"י יא, ב.

(108) אזה"ת תוריע (כרך ג) ע' תתטז.

ובארוכה – סהמ"צ להצ"צ מצות מינוי מלך.

(109) רמב"ם הל' תשובה שם.

(110) ראה סהמ"צ שם פ"ג. לקו"ת צו יו, א'

ב. שער האמונה פנ"ו ואילך. ועוד.

(111) מאור עינים ס"פ פינחס.

(112) תפלת רבש"ע בעת הוצאת ס"ת ביו"ט.

„בני מלכים“<sup>120</sup>, ויתירה מזה - „מלכים“<sup>121</sup>, עד שעי"ז הוא מקבל שייכות ל„מכובד“, שבא מכבודו של הקב"ה [במשכ"ש ממלך באוה"ע שעליו אומרים „שנתן מכבודו לבשר ודם“<sup>122</sup>]. ועאכו"כ ע"י שייכותם לתורה (עד שלכל יהודי יש את האות<sup>123</sup> שלו ואת חלקו בתורה), „כלל<sup>124</sup> בניך לימודי ה"י“<sup>125</sup>, ו„מאן מלכי - רבנן“<sup>126</sup> - שעי"ז נוספת גם חכמה שבמלכות (בחי' שלמה), עד לשלימות המלכות, כמו שזה כולל את כל ארבעה ענינים הנ"ל: חכם, גבור, עשיר, מכובד.

כך שיש את שלימות הכסא של ד' רגלים, שעליו שייכת שלימות ענין הישיבה („וישב שלמה על כסא ה"י“). ולהוסיף, שעי"ז נמשך גם ראשו של מלך למטה, כך שמקבלים יותר שייכות למלך, ורגליו מתנשאים על „הדום רגלי“<sup>127</sup> - שע"י המשכה למעלה למטה והעלאה למטה למעלה נעשה שלימות החיבור דאלקות שלמעלה מעולם עד בבחי' נפלאות עם העולם,

מכובד“, וידוע שהם כנגד הארבע דרגות שמהם מתחלקים (עשר הספירות שמהם משתלשלים<sup>113</sup>) עשר כחות הנפש, כנגד ד' אותיות דשם הוי"ו<sup>114</sup>: איזהו חכם - חכמה, איזהו גבור - בינה, איזהו עשיר - תפארת (כללות המדות)<sup>115</sup>, איזהו מכובד - מלכות (שענינה כבוד).

היות שלכל יהודי יש חלק אלוקה ממעל ממש<sup>116</sup>, ועוד יותר „חלק הוי"ו עמו“<sup>117</sup> - שהעצם כשאתה תופס בחלקו אתה תופס בכולו<sup>118</sup> - לכן כולו בו כל ארבע האותיות של „אלוה"י (בחי' אלופו של עולם), ושל הוי"ו (אלקות שלמעלה מעולם).

והעבודה שלו מתבטאת בלגלות ארבעה ענינים אלו אצלו, עד לאופן של לפני משורת הדין, „מילי דחסידותא“<sup>119</sup>, בחי' נפלאות (שבתורה).

ועי"ז שיש לו בגלוי את כל ארבעת הענינים נעשית שלימות המלכות, שלימות כסא המלכות של ד' רגלים דוקא - „וישב שלמה על כסא הוי"ו“, ומעין זה אצל כל יהודי, כי יהודים הם

(120) שבת סו, א.

(121) תקו"ז בהקדמה (א, ריש ע"ב).

(122) ברכות נח, א. רמב"ם הל' ברכות פ"י הי"א. טווא"ח סרכ"י. שו"ע שם ס"ז. הל' ברכות הנהנין לאדה"ז סי"ג ס"ט.

(123) ראה מג"ע אופן קפו.

(124) ישעי' נד, יג.

(125) ואף שאמחז"ל (ברכות בסופה. וש"ג) „א"ת בניך אלא בוניך“, ידוע (ראה ס' הליכות אלי ס"ג. ועיין מו"נ ח"ג פמ"ג. שו"ת הרדב"ז ח"ג תשובה אלף סח (תרמג). אנציקלופדי' תלמודית ח"ב ערך אל תקרי) ש„אל תקרי“ מוסיף עוד פירוש, ואינו ממעט פירוש הראשון.

(126) ראה גיטין סב, א.

(127) ישעי' סו, א.

(113) תניא רפ"ג.

(114) שער מאמרי רז"ל ולקוטי הש"ס לאבות כאן. וראה סה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 446 ואילך.

(115) לכאורה ה"י י"ל, שעשיר הוא בינה, וגבור הוי"ע המדות (גבורת ותוקף המדות). והסדר במשנה הוא - תחלת בחי' דוכרין (י' וי' דשם הוי"ו - חכמה ומדות), ואח"כ בחי' נוקבין (ב' ההי"ן דשם הוי"ו - בינה ומלכות). ודוחק הכי גדול הוא - דמה מוכרח לשנות סדר שם הוי"ו!?

(116) תניא רפ"ב.

(117) האוינו לב, ט.

(118) כתר שם טוב בהוספות סקט"ו. וש"נ.

(119) ראה ב"ק ל, א.



ע"י רשב"י הי' גילוי פנימיות התורה (בחי' נפלאות שבתורה), ועיקר הגילוי הי' ביום הסתלקותו, נשמתא דנשמתא דאורייתא (פנימיות הסודות שגילה במשך כל ימי חייו)<sup>130\*</sup>, עד שע"י כתיבת דברים אלו (בספר הזהר), הי' נתגלה אח"כ לכל בני"י, עד באופן דיתפרנסו<sup>131</sup> בהבנה והשגה - גילוי בחי' נפלאות שבתורה בחכמה בינה ודעת. ההתחלה - ומעין ובדוגמא - דגילוי פנימיות התורה לע"ל.

בנוסף לזה - רשב"י גם חיבר את פנימיות התורה עם נגלה דתורה<sup>132</sup>, וי"ל שבתורה עצמה נגלה דתורה ופנימיות התורה הי' ע"ד החילוק בין אל"ף מלשון אולפנא ולימוד (מוחין השייך למדות), לאל"ף אותיות פלא (מוחין בעצם). ורשב"י חיבר את שניהם.

וי"ל שבכח זה הוא פעל גם את הכח לגילוי אלקות (גם הדרגות שלמעלה מעולם) (באלופו של) עולם - כמאמר הידוע שלו<sup>133</sup>: „תניא ר"ש בן יוחאי<sup>134</sup> אומר כו' כל מקום שגלו (ישראל) שכינה עמהן כו' גלו לבבל שכינה עמהן כו' גלו לאדום שכינה עמהן", ז.א. שגם בהיותם (בבבל כו') „גולה" יש שם את הגילוי דאלופו של עולם, „שכינה עמהם“.

<sup>130\*</sup> ראה בארוכה ד"ה גל עיני תשל"ז (סה"מ מלוקט ח"ה) שבהערה 51. וש"נ.

<sup>131</sup> ל' התקו"ז ת"ו בסופו. וראה הקדמת המק"מ לספרו. כסא לתקו"ז שם.

<sup>132</sup> ראה המשך חייב אדם לברך תרל"ה פכ"ה.

<sup>133</sup> מגילה כט, א.

<sup>134</sup> כן הוא „יוחאי" באל"ף) בעין יעקב. וי"ל שבוה מרזמו הגילוי דבחי' אל"ף, ככפנים.

של בחי' אל"ף במציאות העולם והגלות („גולה“).

ובהדגשה יתירה - בעמדנו ביום השבת, שהוא כנגד ספירת המלכות, ובפרט בימי הספירה בשנה זו (כשהספירה התחילה „ממתרת השבת"<sup>128</sup> גם) כפשוטה, שאז כל שבת מה„שבע שבתות תמימות"<sup>128</sup> הוא כנגד מלכות מהספירה דשבוע ההוא: מלכות שבחסד, מלכות שבגבורה, מלכות שבתפארת, מלכות שבנצח, מלכות שבהוד, מלכות שביסוד, מלכות שבמלכות, ובשבת זו - מלכות שבהוד (שזה כבר כולל כל הספירות, עד מלכות שבמלכות, כדלקמן ס"ח), מלכות כמו שהיא קשורה עם השלימות של הודאה (בחי' פלא), כנ"ל.

ה. בכל זה ניתוסף עוד יותר בעמדנו בשבת אחרי ל"ג בעומר (ובתוך השלושה ימים של ל"ג בעומר<sup>129</sup>), יום ההילולא ויום שמחתו של רשב"י<sup>130\*</sup>:

(128) אמור כג, טו.

(129) ולהעיר מהחידוש בשנה זו בענין שלשה: מב' ימי ראש השנה נכנסו תיכף ליום השבת, וכן ביי"ט כסלו (שהל ביום חמישי בשבוע), ראש השנה לחסידות, שענינו נמשך בכ"ף כסלו, וממנו נכנסו תיכף ביום השבת. וכן בנוגע לל"ג בעומר, מ"ת דפנימיות התורה (המשך תרס"ו ע' ריט), שחל ביום חמישי, וענינו נמשך על ג' ימים (ראה שער הכוונות ענין ספה"ע דרוש יא. ועד"ו בפע"ח שער ספה"ע פ"ז). וימי הפורים שלפ"ז, וכהסימן פל"ג הובא בסידור (וטור או"ח סתכ"ח). ועד"ו הרמז י"ל שענין שלשה קאי על עבודת הג' מוחין מצ"ע, ענינה של פנימיות התורה (שנתגלתה ע"י הרשב"י, ובאופן של חב"ד ע"י אדה"ו) - מעין וטועמי' של העבודה דלע"ל (כיבוש קיני קניזי וקדמוני).

(130) נסמן בסה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 440.

ועד"ו רשב"י ממשך בכל העולם כולו - כמאמר שלו<sup>135</sup>: "יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין", שהוא יכול לפטור את כל העולם מלשון העלם והסתר מן הדין, כולל דין הגלות. ויש לקשר זה גם עם זה של"ג בעומר

הוא היום של "הוד שבהוד" שמורה על הענין של (הוד מלשון) הודאה, והודאה שבהודאה - בחי' פלא (שלמעלה מהשגה), ומוזה נמשך אח"כ באל"ף (הבנה והשגה). ולהוסיף, שהוד שבהוד הוא גם, "סוף ותשלום הספירות בעיקר המדות"<sup>136</sup> - ז.א. שזה כולל את כל המדות (עשירי), עד מלכות שבמלכות (מכובד), נוסף על ההמשכה מהמוחין ע"י (חכם, וגבור). והוד היא גם הספירה החמישית, שמרמות על בחי' חמישית לפרעה<sup>137</sup>, דאתפרעו ואתגליין מיני' כל נהורין<sup>138</sup>, בבחי' פרוע, שלמעלה מסדר והשתלשלות (בחי' פלא), וזה גופא נעשה הסדר הקבוע (בחי' אל"ף) לע"ל.

ט. ומרשב"י נמשך אח"כ גילוי פנימיות התורה בדורות שלאחרי זה, עד לדור האריז"ל, שמאז "מצוה לגלות זאת החכמה"<sup>139</sup>, ולאח"ז - נוסף בזה ע"י גילוי תורת החסידות ע"י הבעש"ט והמגיד (מייסדי תורת החסידות הכללית), ועוד יותר - ע"י אדמו"ר הזקן (מייסד תורת חסידות חב"ד) ורבותינו נשיאינו ממלאי מקומו - לימוד פנימיות התורה באופן דחכמה ובאופן, כאמור, שממשיכים את הנפלאות שבתורה (בבחי' פלא) בהבנה והשגה, עד בכל כחות הנפש (חכמה, בינה, מדות ומלכות), ובלשון תורת אדה"ז הידועה<sup>140</sup> עה"פ "משכיל לאיתן האזרחי" (תחלת מזמור פ"ט) - שאיתן שבנשמה (עצם הנשמה, בחי' פלא), "יש לו משכיל, מה שע"י כח המשכיל הוא האזרחי, מזריח לכל הכחות והחושים", שכח המשכיל (שלמעלה משכל וביחד עם זה הוא מקור השכל) ממשך מלמעלה משכל בשכל<sup>141</sup>; והגם ששלימות זריחה זו תהי' לע"ל, ה"ז נפעל ג"כ כבר מעשיו<sup>142</sup>.

ומזה נמשך הכח להמשיך ולגלות אלקות גם בעולם (אלופו של עולם) - כסיום המזמור פ"ט: ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

(135) סוכה מה, ב.

(136) סידור עם דא"ח שער הל"ג בעומר דש,

א ואילך.

(137) ויגש מז, כד.

(138) זח"א רי, א.

(139) אגה"ק סכ"ו (קמב, ב).

(140) קונטרס לימוד החסידות ע' 5-6.

(141) ראה ד"ה כי מראש צורים תשכ"ח (נעתק

בקובץ י"א ניסן שנת הפ"ט את טו).

(142) ד"ה וייצר תרפ"ה (סה"מ תש"ח ע' 63.

נעתק שם את טו).

- „אל תהי רשע“, אלא גם „תהי צדיק“<sup>148</sup>, דאעפ ש „אין כל אדם זוכה להיות צדיק ואין לאדם משפט הבחירה בזה כל כך כו“<sup>149</sup> מצד זה שנמצאים למטה נשמה בגוף ונה"ב בעוה"ז הגשמי והחומרי - אבל עי"ז שיש כח העצמות בגוף הגשמי (של יהודי), כנ"ל, ה"ז נותן את הכח שגם למטה יגיעו לדרגות הכי גבוהות, עד „תהי צדיק“ (עכ"פ עי"ז ש „יעשה את שלו לקיים את השבועה שמשביעים תהי צדיק כו“, ועוד שההרגל כו' נעשה טבע שני“, וכשירגיל כו' הרי באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא וכולי האי ואולי יערה כו' וזכה לבחי' רוח משרש איזה צדיק כו“<sup>149</sup>), וי"ל שלאחרי כל הענינים - של בירור וזיווך כו' - שבנ"י עברו במשך דורות, יכול עכשיו כל יהודי בודאי להגיע לדרגות הכי גבוהות, עד „תהי צדיק“ בגלוי (הגילוי של „ועמך כולם צדיקים“<sup>150</sup>), כפי שיהי' בשלימות הגילוי בגאולה האמיתית והשלימה<sup>151</sup>.

עד שעיי"ז - העבודה של הפצת המעיינות חוצה - יש את הכח לגלות ולהמשיך אלקות בעולם, עד בחוצה שאין חוצה ממנה.

וכל זה נעשה הכנה וכלי - ל„ונגלה כבוד הוי" גו“<sup>100</sup> בגאולה האמיתית והשלימה, „ולא יהי' עסק כל העוולם אלא לדעת את ה' בלבד“, ולגילוי

ולאחרי זה מגיעים למזמור צדי"ק, תפלה למשה איש האלקים“, עד לסיומו - „ויהי נועם ה' אלקינו עלינו גו“, הגילוי עלינו מנועם ה', שלימות התענוג (עתיקים<sup>143</sup>), עד „ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו“, בה(„נועם“ אותיות) „מעון“ האמיתי, ביהמ"ק השלישי.

ובפשטות - שעיי לימוד התורה ככלל, ובפרט פנימיות התורה, כפי שנתגלתה בתורת החסידות,

- כולל - עיי המסתכל בפני הרב, במאור פניו (חכמת אדם תאיר פניו<sup>144</sup>), שזה מוסיף בהבנת הלימוד [כמאחז"ל<sup>145</sup> „אמר רבי האי דמחדדנא מחבראי דחזית" לר' מאיר מאחורי, ואילו חזית" מקמי' הוה מחדדנא טפי, דכתיב<sup>146</sup> והיו עיניך רואות את מוריך“] -

הוא נעשה כלי גילוי אלקות בעולם, כולל גילוי כח הפועל בנפעל באופן של ראי' (חכמה), ועוד יותר - גילוי כח העצמות ביש הנברא, ש„הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט כו“ (כמבואר באגה"ק<sup>147</sup> בספר תניא קדישא).

החל כפי שזה בעבודתו של יהודי (כמבואר בתחלת ספר התניא), שהעבודה אצלו היא לא רק בסור מרע

143) ראה קובץ י"א ניסן שנת הצדי"ק אות ו, יח, כא. ועוד.

144) קהלת ח, א.

145) עירובין יג, ב. וראה ירושלמי ביצה פ"ה

ה"ב.

146) ישעיי ל, כ.

147) סימן כ (קל, ריש ע"ב).

148) נדה ל, סע"ב.

149) תניא פי"ד.

150) ישעיי ס, כא.

151) כמאחז"ל כל ישראל יש להם חלק

לעוה"ב שנאמר ועמך כולם צדיקים גו' (סנהדרין

ר"פ חלק). וכפי שאומרים קודם פרקי אבות.

באופן שלא עכבן אפילו כהרף עיני<sup>153</sup>, ומיד לאחרי הגאולה, „ויאמר<sup>152</sup> גוי הסירו הבגדים גוי מעליו“<sup>154</sup>, ועאכו”כ כזוה מדובר כאשר מדובר על „ועמך כולם צדיקים“.

וכל בני, „בנערינו ובזקנינו גוי בבנינו ובבנותינו“, הולכים ביחד עם כל עניניהם, „כספם וזהבם אתם“, ועאכו”כ עם כל הבתי כנסיות ובתי מדרשות<sup>155</sup> והספרי תורה שבהם

- כולל הספר תורה שסיימו השבוע, ע”י השתדלות של נשי ובנות ישראל, ביחד עם סיום וסדר הכנסת ספר תורה, בשמחה גדולה בריקודים וכו’, וקשור עם הוספתן בנתינת הצדקה, המקרבת את הגאולה<sup>156</sup> -

בארץ הקודש, בירושלים עיר הקודש, בהר הקודש, בביהמ”ק השלישי, „מקדש אד’ כוננו ידיך“<sup>157</sup>.

פנימיות התורה, עד באופן של „והיו עיניך רואות את מוריך“.

י. ההוראה מזה בפשטות - בנוגע לפעולות שבנ”י צריכים לעשות בכדי למהר עוד יותר את הגאולה:

בנוסף לפעולות בחלקו בעולם, עד בכל העולם, לגלות איך שהקב”ה הוא אלופו של עולם בעולם ובכל דבר בעולם, ובפרט ע”י שמשמשים בכל עניני העולם „לשם שמים“ ול„דעהו“, כך שכל דבר בעולם מגלה את „כבודו“ של הקב”ה -

צריכה להיות גם הוספה מיוחדת באולפנא ולימוד התורה, ובמיוחד - בפנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות, באופן של הבנה והשגה, בחכמה בינה ודעת,

וגם - להשפיע על אחרים מסביבו, ע”י הפצת התורה והיהדות, והפצת המעינות.

ויה”ר שע”י העבודה של לגמור „להכניס“ ולגלות את האל”ף ב„גולה“ - זה יביא מיד את הגאולה, תיכף ומיד ממש, כך שעוד כפי שבנ”י עומדים במעמדם ומצבם עכשיו ממש, בלבושים ובגדים שלהם, אפילו אם הם עדיין „בגדים צואים“<sup>152</sup>, כי הגאולה באה

(153) ראה מכילתא ופרש”י בא יב, מא.

(154) וע”ד המבואר בנוגע לתחה”מ, שכשם שאדם הולך כך הוא בא כו’, כשם שהוא הולך לבוש בא לבוש כו’ ואח”כ אני מרפא אותן (כ”ר רפצ”ה. זח”ג צא, א. וראה תשובות וביאורים ס”א (ע’ 55)).

(155) ראה מגילה כט, א.

(156) ב”ב י, א.

(157) בשלה טו, יו.

(152) ראה זכרי’ ג, ג ואילך.

# ל"ג בעומר

לגבי רשב"י לא נחרב הבית

א. בנוגע לענין ההסתלקות נאמרי, שביום ההסתלקות נכללת ועולה כל עבודתו ועמלו שעמל כל ימי חייו. וזאת מאחר ששעת ההסתלקות היא זמן גמר עבודת הנשמה שהיתה צריכה לפעול עם הגוף.

ב. לפי זה יובן גם ענינו של ל"ג בעומר, יום הסתלקותו של רשב"י, שכן ככל שגדלה עבודת הרשב"י בחייו, וכפי שהתבטא: בחד קטירא אתקטרנא ב' אחידא ב' להיטא, הרי גדולה יותר היא המעלה הנפעלת ביום ההסתלקות שלו, מצד מעלת הסך הכל והאור העולה על כולנה.

- כלומר, אפילו באם על הנשמה לבוא בגלגול פעם נוספת, אך זהו הרי גמר העבודה שהי' עלי' לפעול בגוף זה -

ומצד זה ישנה מעלה ביום ההסתלקות על העבודה במשך כל ימי חייו, כיון שאז נכללות כל העבודות יחד.

וזהו גם כן מש"כ לגבי משה רבינו: חמשים שערי בינה נבראו בעולם וכולן ניתנו למשה חסר אחד, ורק בשעת הסתלקותו זכה גם לשער הנו"ן, הר נבו - נו"ן בו.

יתר על כן: כשמצטרפות כל העבודות יחד - מיתוסף אור העולה על כולנה.

ג. על פי זה יובן מש"כ במדרש על הפסוק: כי לא יראני האדם וחי, שאפילו חיות הקדש אינן רואות, כיון שהן נמצאות תחת הרקיע. ואחר כך אומר המדרש, לגבי צדיקים - בחייהם אינם רואים אבל במיתתם רואים.

כשם למשל, כאשר מצרפים אותיות אחדות, הרי לכל אחת מהן יש פירוש וענין לעצמו<sup>2</sup>, אך כשמצרפים מספר אותיות יחד, נוצרת מהם תיבה. נמצא שע"ז מיתוסף ענין חדש, הכה המצרף את האותיות<sup>3</sup>, תוכן התיבה, האור העולה על כולנה.

לכאורה, מאחר שאפילו חיות הקדש, שהם מלאכים במדרגה עליונה מאד, אינן רואות, כיצד יתכן שצדיקים במיתתם רואים? ואם זהו מצד מעלת הנשמות על המלאכים, הרי הי' על הנשמות לראות גם בחייהם?

וכמו כן בשעה שמצטרפים עשרה יהודים יחד, שלכל אחד מהם יש נפש

מישחת ש"פ בה"ב, תשט"ז. סעיפים י"ח. נדפס בלקו"ש ח"א ע' 286 ואילך. תרגום מאידית. (1) דרושי ל"ג בעומר בסידור אדמו"ר הזקן, וראה אגרת הקדש סימן כו. (2) תניא חלק ב פרק יא. (3) שם פרק יב. וראה ד"ה זאת הוקת התורה, תער"ב.

(4) ראה זר חלק ג רפה, א. רצב, א.

(5) ראש השנה כא, ב.

(6) סוף פרשת נשא.

(7) שמות לג, כ.

ומאחר שעבודתו היתה להמשיך את פנימיות התורה אילנא דחייא, בגילוי בעולם (אופן ההנהגה דלעתיד), במילא לא שייך כל ענין הגלות.

ו. בכך יובן גם המסופר במדרש<sup>10</sup> אודות אחד מתלמידיו של רשב"י שנסע למקום אחר ונתעשר. כאשר חזר אותו תלמיד עורר הדבר אצל התלמידים האחרים חלישות הדעת. רשב"י הולכים לבקעה - לפי הגירסא בתנחומא<sup>11</sup> היתה זו בקעה שע"פ מירון, ה"ה נבו" של רשב"י - וקרא: בקעה בקעה התמלאי דינרי זהב. כשהתמלאה הבקעה בדינרי זהב, אמר רשב"י לתלמידיו, שכל אחד רשאי לקחת כפי צרכו, אלא שעליו לדעת, שזהו חלקו לעתיד לבוא. ותשחק ליום אחרון<sup>12</sup> - התלמידים סירבו לקחת.

לאחר מכן מספר המדרש מעשה נוסף, שר' שמעון בן חלפתא - שחי בדור מאוחר משל רשב"י, שהרי הוא הי' אמורא<sup>13</sup> - הי' עני מרוד, ולא הי' בידו להוצאות שבת ויום טוב. הוא התפלל על כך, ונתנו לו מלמעלה אבן טובה, הוא מכר אותה והשתמש בכסף להוצאות שבת ויום טוב. כשראתה זאת אשתו, שאלה אותו על כך, והוא סיפר לה את כל המעשה. כשמעה זאת אישתו אמרה שהיא איננה מסכימה על כך, כיון שלעתיד יהי' שלחנך חסר ושלחן חבירך מלא. יצא ר' שמעון בן

אך על פי הנ"ל מובן, כיון שבשעת ההסתלקות ישנה מעלת הסך-הכל והאור העולה על כולנה, מעלה אל"י ניתן להגיע בגמר העבודה.

ד. על פי זה יובן מה שמסופר בכתבי האר"ז<sup>14</sup>, שר' אברהם הלוי נהג לומר בכל יום את תפלת נחם, כיון שהתאבל ביותר על חורבן בית המקדש והשתוקק לבנין הבית שהי' לעתיד. אך כשאמר את תפלת נחם גם בל"ג בעומר במירון, הקפיד על כך רשב"י, והדבר הוזק לו.

והענין בזה הוא, וכמובא<sup>15</sup> בשם אדמו"ר הזקן נ"ע, שישנן נשמות של יחידי סגולה שלגביהם החורבן לא הי', ואחד מאלה הוא רשב"י.

במילא, בהגיע ל"ג בעומר, שאז הצטרפו כל עבודותיו של רשב"י יחד עם האור העולה על כולנה, הרי בכזה יום, הי' עליו - על ר' אברהם הלוי - שלא להרגיש כלל את ענין החורבן; שהרי בהיותו תלמיד האר"ז<sup>16</sup>, שידע שענין ההסתלקות הוא גמר העבודה כנ"ל, וידע גם את ענינו ומעלתו של רשב"י, במילא לא הי' עליו להרגיש את ענין החורבן בל"ג בעומר.

ה. הביאור בזה הוא:

עבודת הרשב"י היתה להמשיך את פנימיות התורה וסתים דאורייתא בגליא שבתורה ועי"ז גם בגליא של העולם. היו אמנם כמה תנאים שעסקו בפנימיות התורה, אך חידושו של רשב"י הי', שהוא המשיך זאת בגילוי בעולם.

(10) שמות רבה פנ"ב, ג. שוחר טוב פ' צב.

(11) פקודי ס"ז (הוצאת בובר).

(12) משלי לא, כה.

(13) רש"י (בעין יעקב) מועד קטן ט, ב. וראא

מפרשי המשנה סוף עוקצין.

(8) פרי עץ חיים שער ספירת העומר פרק ז.

(9) פלה הרמון שמות ע' ז.

ומכל שכן בימינה כדרשת רז"ל<sup>17</sup>. גם בפרשתנו נאמר: אם בחוקתי תלכו גוי' ונתתי גשמיכם בעתם גוי', וכדאייתא בגמרא<sup>18</sup>, חטים ככליות. זהו סדר ההנהגה כפי שהי' בזמן הבית וכפי שהי' לעתיד.

לכן רשב"י, שלגביו לא הי' החורבן, יכל להמשיך ע"י התורה דינרי זהב בגשמיות. והחידוש שבדבר הי' רק בכך שההמשכה היתה לא רק בשבילו ולכיוצא בו, שלגביהם לא הי' חורבן, אלא פעולת ההמשכה היתה גם עבור תלמידיו, שהיו עדיין במדרגת הגלות,

- והראי' שהיו במדרגה זו היא מזה גופא שהי' נוגע להם מהענינים הגשמיים, שהרי לעתיד הדבר אינו שייך כלל, וכמ"ש הרמב"ם<sup>19</sup> שמה שנתאוו לימות המשיח אין זה מצד הגשמיות, כיון שאז יסתפקו במועט, וכמו שנאמר בפסוק<sup>20</sup>, והיה ביום ההוא יחי' איש עגלת בקר ושתי צאן, -

ואעפ"כ פעל רשב"י את ההמשכה גם אליהם. וזאת כיון שההמשכה באה מצד גילוי פנימיות התורה, מעין דלעתיד, ולכן כשם שאת פנימיות התורה המשיך הוא בגלוי בעולם ולכולם, באותו האופן המשיך הוא גם את ההמשכות הבאות על ידה.

וזהו הסיפור בדיוק הלשון - בקעה - שגם בבקעה, מקום נמוך, „בקעה מצא“, המשיך הוא את אופן ההנהגה דלעתיד לבוא.

(17) שבת סג, א.

(18) תענית כג, א.

(19) הלכות תשובה פרק ט הלכה ב. והלכות

מלכים פרק יב הלכה ד.

(20) ישע"ז, כא.

חלפתא לשדה והתפלל, ולקחו ממנו את האבן בחזרה.

והמדרש מסיים: רבותינו אמרו, גדול נס האחרון מן הראשון, כי משמיא מיהב ייהי מישקל לא שקל<sup>14</sup>.

ויש להבין, מדוע נאמר גדול נס האחרון כו' לגבי המעשה בר"ש בן חלפתא שאירע מאוחר יותר, ולא לגבי המעשה ברשב"י שארע לפניו, שהרי גם במקרה עם רשב"י כאשר סירבו התלמידים לקחת, בודאי שלקחו מלמעלה את דינרי הזהב בחזרה.

- היות שתלמידי הרשב"י לא לקחו אותם וגם בדורות מאוחרים יותר לא נמצאו דינרי זהב בבקעת מירון, הרי מסתמא שהם נלקחו בחזרה -

גם אינו מובן, שבמדרש פ' נח המונה את מעלותיו של רשב"י, נאמר שבימיו לא נראתה הקשת, ומסופר גם מעשה זה שהוא אמר בקעה בקעה התמלאי דינרי זהב. באם זה שהם נלקחו בחזרה היא מעלה גדולה יותר, הרי הי' על מדרש לומר מעלה זו של רשב"י, שהוא פעל שדינרי הזהב ילקחו בחזרה?

אך לפי המוסבר לעיל, שענינו של רשב"י הי' להמשיך את פנימיות התורה בגילוי בעולם, שגם עכשיו בזמן הגלות יהי' הסדר כמו בזמן הבית וביאת המשיח, יובן הדבר בפשטות:

ז. מצד התורה נמשכים כל ההמשכות גם בגשמיות, כמו שנאמר<sup>15</sup>: עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכי' מאושר גוי', בשמאלה עושר וכבוד<sup>16</sup>,

(14) ראה תענית כה, א.

(15) משלי ג, יח.

(16) שם ג, טז.

ט. ידוע<sup>23</sup> שמדי שנה חוזרים הענינים שהיו בפעם הראשונה באותו היום. כשם שבכל ט"ו בניסן מאירה יציאת מצרים, ובכל שבועות - מתן תורה, כך מאיר בכל ל"ג בעומר ענינו של רשב"י והנהגה דלעתיד לבוא, כיון שרשב"י העביר זאת לתלמידיו ולדורות שלאחריו, והכניס זאת בפנימיות התורה שנתגלתה בהבנה והשגה על-ידי תורת חסידות חב"ד, ובפרט בדור האחרון, דרא דמשיחא, שיהי' כדרא דרשב"י<sup>24</sup>, ועל-ידי פנימיות התורה ימשכו כל ההמשכות גם בגשמיות, בטוב הנראה והנגלה.

ה. על פי זה יובן מדוע מספרים על רשב"י אודות כך שהמשיך דינרי זהב ולא אודות כך שהם נלקחו בחזרה, כיון שלא זהו ענינו של רשב"י. הפלא בזה שהם נלקחו בחזרה הוא מצד זה שמשמאי מיהב יהבי משקל לא שקלי, שהשתנה הסדר בשמים, אך לא זה הוא ענינו של רשב"י. ענינו של רשב"י הוא להמשיך כאן למטה, ע"י פנימיות התורה, את אופן ההנהגה דלעתיד. וזהו גם מה שרשב"י אמר<sup>21</sup> שהוא יגן על כל הדורות שממנו עד ביאת המשיח, כיון שרשב"י ופנימיות התורה יש להם שייכות למשיח<sup>22</sup>, וזהו ענינו, כנ"ל.

(21) בראשית רבה ר"פ לה.

(22) ראה זהר חלק ג קכד, ב. ברעיא מהימנא:

יפקון ביי מן גלותא.

(23) ראה ספר המאמרים ה'תש"ד ע' יג.

(24) ראה זהר חלק ב קמו, א. חלק ג קנט, א.



# הוספה

## בשורת הגאולה

כד.

די הוראה דערפון בפשטות – בנוגע צו די פעולות וואָס אידן דאַרפן טאָן צו נאָכמער ממחר זיין די גאולה:

אין צוגאָב צו די פעולות אין חלקו בעולם, ביז בכל העולם, צו מגלה זיין ווי דער אויבערשטער איז אלופו של עולם אין דער וועלט און אין יעדער זאך אין וועלט, ובפרט דורך דעם וואָס מ'נוצט אויס אַלע עניני העולם „לשם שמים“<sup>1</sup> און אויף „דעהו“<sup>2</sup>, אַזוי אַז יעדע זאך בעולם איז מגלה „כבודו“ של הקב"ה –

דאַרף אויך זיין אַ הוספה מיוחדת אין אולפנא ולימוד התורה, ובמיוחד – אין פנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות, באופן של הבנה והשגה, בחכמה בינה ודעת,

און אויך – משפיע זיין אויף אַנדערע אַרום, דורך הפצת התורה והיהדות, והפצת המעינות.

(משיחות ש"פ אמור, כ' אייר תנש"א)

---

(1) אבות פ"ב מי"ב. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א.  
(2) משלי ג, ו. וראה רמב"ם וטושו"ע שם.



ההוראה מזה בפשטות – בנוגע לפעולות שבנ"י צריכים לעשות בכדי למהר עוד יותר את הגאולה:

בנוסף לפעולות בחלקו בעולם, עד בכל העולם, לגלות איך שהקב"ה הוא אלופו של עולם בעולם ובכל דבר בעולם, ובפרט ע"י שמנצלים את כל עניני העולם „לשם שמים“<sup>1</sup> ול„דעהו“<sup>2</sup>, כך שכל דבר בעולם מגלה את „כבודו“ של הקב"ה –

## הוספה / בשורת הגאולה

צריכה להיות גם הוספה מיוחדת באולפנא ולימוד התורה, ובמיוחד – בפנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות, באופן של הבנה והשגה, בחכמה בינה ודעת,

וגם – להשפיע על אחרים סביבו, ע"י הפצת התורה והיהדות, והפצת המעיינות.



## לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת אי"א  
ר' יקותיאל מנחם ע"ה  
ב"ר שרגא שליט"א

## ראפ

חסיד ומקושר בכל נימי נפשו  
לכ"ק אדמו"ר מה"מ  
משגיח ומשפיע  
בישיבת תומכי תמימים  
ליובאוויטש המרכזית 770  
ניהל הבית חב"ד  
בנמלי התעופה  
ובחברת "אל על" במיוחד  
וזכה שהרבי שלח המצות ע"י  
ואמר עליו "אונזער יקותיאל"  
נואם קבוע בסיומי הרמב"ם ב-770  
והדפיסם ב"תקות מנחם"  
ניהל "ועד המחנכים"  
פעל במרץ בעניני שלימות הארץ  
ראש מטה שירה וזמרה  
לקבלת פני משיח צדקנו  
קירב רבים אל רבנו ובדרכי נועם  
השאיר דור ישרים יבורך  
הולכים בדרכי רבותינו נשיאנו

נקטף בתאונת דרכים  
ביום השני לפ' "וקם שבט מישראל"  
י"ב תמוז ה'תשע"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

(מנוסח המצבה)

\*

נדפס ע"י ידידיו

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

לעילוי נשמת  
הרה"ח הרה"ת ר' ברוך עקיבא ב"ר משה ע"ה  
גרינבערג  
נפטר ליל ש"ק פ' אמור, כ"ף אייר ה'תשע"ב  
ת. נ. צ. ב. ה.  
\*

נדפס ע"י ידידו  
הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!  
להקדשות ולפרטים נוספים:  
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)  
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner  
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*  
To Dedicate This Publication  
In Honor Of Your Family Or A Loved One  
For More Info. Call:  
(718) 753-6844 or (323) 934-7095  
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:  
<http://www.torah4blind.org>

**TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095**